

SVĚTLO ve FOTOGRAFII

Bez světla není fotografie

Vnímání světla a dokonale zvládnutá práce s přirozeným i umělými zdroji světla je to, co dělá dobrou fotografii. Správným nasvícením pozvednete fotografie z šedého průměru, zatímco špatně nasvícený snímek, byť sebekrásnějšího motivu, diváky nezaujme.

Obdobně jako malíři nanášejí štětcem barvu na plátno, aby vytvořili obraz, vytvářejí fotografové obraz zachycením částic světla (fotonů) na světlocitlivé médium (film nebo digitální snímač). **Bez světla by tedy nemohla fotografie vůbec vzniknout.**

Fotografický obraz vznikne tak, že je zachyceno množství světla odražené od jednotlivých částí fotografované scény. **Tmavé objekty velkou část světla pohltí a odrazí ho do fotoaparátu méně, zatímco světlé předměty odrazí světla více.** Tím je dána tonální složka obrazu. Barevná složka obrazu je určena vlnovou délkou a frekvencí odraženého světla. Jednotlivé barevné odstíny odrážejí světla různých vlnových délek a frekvencí.

Naučte se vidět světlo

K základním vlastnostem fotografa patří naučit se vidět světlo. Přestože se jedná o tu nejzákladnější fotografickou dovednost, její zvládnutí je nejtěžší a časově nejnáročnější.

Začínající fotograf většinou u světla pouze rozlišuje, zda je, nebo není. V prvním případě fotí, ve druhém zjišťuje, kde se u fotoaparátu zapíná vestavěný blesk. Tyto postupy ovšem nechte lidem, kteří pouze pořizují obrazové záznamy a nemají touhu tvořit fotografické obrazy.

Vlastnosti světla

U světla rozlišujeme několik vlastností, které zcela zásadním způsobem ovlivňují výsledný fotografický obraz.

Mezi základní vlastnosti světla patří :

- **INTENZITA**
- **BARVA**
- **KVALITA**
- **SMĚR**

Neexistuje jedno ideální světlo pro všechny motivy. Pro každý fotografický žánr je vhodné světlo zcela odlišných vlastností. Pokud budete stejnou scénu fotografovat při stejné kompozici, ale s různým světlem, dostanete zcela rozdílné fotografie – a to jak po výtvarné, tak i po významové stránce.

Intenzita světla

Intenzitou světla je dáno, kolik ho pro „kreslení světlem“ máte k dispozici. V ideálním případě je světla tak akorát pro možnost nastavení požadovaných expozičních parametrů a vytvoření správně exponovaného obrazu.

Pokud je světla na scéně příliš mnoho, budete muset upravit expoziční parametry (vyšší zaclonění objektivu, kratší expoziční čas), abyste neměli v obraze přepaly. Případně můžete omezit množství světla proudícího do objektivu pomocí neutrálního šedého filtru i polarizačního filtru.

Naopak jestliže je světla na scéně málo, budete muset prodloužit expoziční čas, více otevřít clonu objektivu nebo zvýšit hodnotu ISO. Také můžete do scény přidat světlo z nějakého umělého zdroje a tím docílit požadovaných expozičních hodnot.

Intenzitu světla můžete také ovládat změnou vzdálenosti světelného zdroje od fotografované scény.

Barva světla

Různé světelné zdroje vyzařují světlo rozdílné barvy. U světelných zdrojů mluvíme o teplotě chromatičnosti, která se udává v kelvinech. Barva světla zásadním způsobem ovlivňuje barvu celé scény, protože jeho barevný odstín přeměňuje barvy jednotlivých fotografovaných předmětů.

V digitální fotografii máte možnost barevné posuny vzniklé barvou světelného zdroje kompenzovat nastavením vyvážení bílé.

Kvalita světla

Z hlediska kvality světla rozlišujeme **světlo rozptýlené**, které tvoří měkké stíny, a **světlo koncentrované**, které tvoří ostré stíny.

Zatímco pro portréty je vhodné rozptýlené („měkké“) světlo, které netvoří nepěkné ostré stíny v obličeji, například u fotografie architektury je zase žádoucí tvrdší světlo, které vyrýsuje hmotu budov v prostoru.

Kvalita světla je dána velikostí světelného zdroje vůči fotografovanému objektu. Pokud je plocha světelného zdroje větší než fotografovaný předmět, dostaneme světlo rozptýlené. V opačném případě bude světlo ostré.

Večerní světlo před západem slunce je pro svou kvalitu a barvu vhodné pro velké množství fotografických žánrů. Teplé barvy jsou pro diváka atraktivní a částečně rozptýlené světlo vytváří měkké, ale přitom dostatečně kresebné stíny.

To si lze demonstrovat na základním světle, které máme k dispozici, to jest na světle od slunce. Slunce je sice obrovské, ale je tak daleko od Země, že oproti všem objektům na Zemi se jeví jako velmi malý zdroj světla.

Pokud tedy fotografujete za jasného počasí v poledne, vrhá slunce velmi ostré a tvrdé stíny. V takových podmínkách je například zcela nemožné pořizovat kvalitní portréty. Pokud je ovšem zatažená obloha, stávají se přeneseně světelným zdrojem oblaka. Ta jsou oproti předmětům na Zemi obrovská, proto dojde k rozptýlení světla, a získáte tak kvalitní světlo pro pořízení portrétů.

Směr světla

Umístěním světelného zdroje vůči fotografované scéně určujete **polohu stínů**. To je zásadní dovednost při tvorbě fotografie. Fotografie je dvourozměrné médium, na které zachycujete trojrozměrný svět. K interpretaci prostoru tak musíte využít nějaký zástupný prostředek. Tím jsou právě stíny. Pokud mozek vidí na obraze stíny, automaticky si k nim přiřadí prostor, neboť ploché předměty stíny nevrhají.

Pokud tedy použijete čelní nasvícení (to je to, kde máte světelný zdroj za zády), vytvoříte zcela plochý obraz bez vyjádření prostoru. Stíny jsou totiž schovány za fotografované předměty. Takové svícení může být vhodné při nějaké čistě reprodukční práci, ale do výtvarné fotografie nepatří. Čím více umístíte zdroj světla bokem od scény a fotoaparátu, tím dostanete delší stíny a více vyjádříte prostor.

Ideálně umístěné dopolední světlo (přímé slunce) je naprosto klíčové u této fotografie architektonického detailu. Pokud bych fotografoval bez kresebného světla, celý objekt by se slil do jedné velké bílé plochy.

Nejnáročnější způsob fotografování je **fotografování v protisvětle**. To klade velké nároky nejen na použitý objektiv, ale i na samotnou techniku focení. V tomto druhu světla hrozí vznik spousty obrazových vad, ale pokud tuto techniku zvládnete, budete odměněni těmi světelně nejhezčími fotografiemi. V protisvětle také budete muset fotografovat průhledné předměty. Ty totiž světlo neodrážejí, a je to tak je to jediná možnost, jak je kvalitně zobrazit.

Světelné zdroje

V předchozích řádcích jsme mluvili o vlastnostech světla – a právě ty jsou dány druhem použitého světelného zdroje a jeho umístěním vůči fotografovanému objektu – vzdáleností a úhlem, ze kterého svítí. Všechny uvedené vlastnosti světla lze ovlivnit použitím velkého množství pomůcek.

Světelné zdroje se rozlišují na dva druhy – na přirozené a umělé.

Přirozené světlo

Za přirozené světlo většinou označujeme světlo slunce či měsíce. Někteří fotografové ale považují za přirozené světlo veškeré světlo, které se nachází na

fotografované scéně, a které nemáte možnost ovlivnit. Takové světlo najdete zejména ve městech – nasvícení historických budov, pouliční osvětlení a podobně.

Při fotografování v přirozeném světle máte méně možností, jak upravit jeho vlastnosti oproti použití umělých zdrojů světla. I tak ale existuje řada pomůcek a technik, o kterých se dozvíte v dalších článcích.

Umělé světlo

Umělé světlo máte zcela pod kontrolou a můžete ovlivnit jeho barvu (použitá žárovka, barevný filtr na blesku), intenzitu (nastavení výkonu, vzdálenost od fotografované scény), kvalitu (použití reflektoru pro tvrdé světlo, obřího softboxu pro měkké světlo) a směr.

Mezi základní umělé zdroje světla patří systémové blesky, záblesková světla a trvalá světla. Více o fotografování s umělými zdroji světla se dozvíte v dalším článku.

Povídání o světle vzniklo podle článku Honzy Zemana na webu Milujeme fotografii